

Alle landets fylkesmenn og kommuner ved rådmenn og ordførere

Deres ref:

Vår ref: 15/08326-40

Dato: 21.10.2015

Flyktnings situasjonen og ytterligere behov for innkvartering av asylsøkere

Vi viser til vårt brev datert 5. september 2015 hvor vi orienterte om behov for rask oppbygging av nye mottaksplasser, og ønsker å forberede alle kommuner på at det kan komme akuttinnkvartering i deres kommune. På grunn av de store, og fortsatt økende, ankomstene av asylsøkere er det fortsatt behov for flere akuttinnkvarteringsplasser, og alle UDIs regionkontorer vil nå gjøre innkjøp av slike plasser over hele landet.

Ankomstbildet

Utviklingen de siste ukene tilsier at det vil kunne komme mer enn 30 000 asylsøkere til Norge i 2015. Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange asylsøkere som vil komme resten av året.

Per 22. oktober hadde det kommet mellom 18 500 og 19 000 asylsøkere. I september kom det 4 904 asylsøkere, mot 2 328 i august. Antall søkere i oktober vil bli høyere. Trenden med svært høye ankomster fortsetter. Det er fortsatt Syria, Irak og Afghanistan som er de største gruppene.

Også antallet enslige mindreårige asylsøkere fortsetter å øke. Totalt har det kommet om lag 3400 enslige mindreårige asylsøkere per 22. oktober 2015. Antallet totalt i år vil kunne bli om lag 5000.

Hva UDI nå gjør for å dekke behovet for mottaksplasser

Vår høyeste prioritet er nå å opprette så mange ordinære mottak som mulig. UDI utlyste derfor en konkurranse om 7500 plasser med tilbudsfrist 1. oktober. Som følge av denne har vi inngått avtale om opprettelse av omlag 4000 plasser.

I tillegg er vi nå også i ferd med å utlyse en konkurranse der vi ønsker opprettelse av 15.000 nye mottaksplasser. Dette er ikke nok til å dekke behovet, og det tar tid før ordinære mottak kan være i drift.

Opprettelse av ordinære mottaksplasser går for sakte til at det kan dekke det stadig økende behovet. Som tiltak har vi opprettet en rekke akutt plasser, men vi ser nå at det også er behov for å gjøre mer. Dette skyldes både at akutt plasser er en dyr og logistisk utfordrende løsning, og at vi ikke er sikre på om det vil dekke behovet på noe sikt. Derfor har vi i samarbeid med DSB startet arbeidet med å kartlegge mulige alternative innkvarteringsløsninger der alle fylkesmenn og kommuner er involvert. Dette arbeidet vil fortsette med sikte på å etablere rimeligere midlertidige løsninger.

Behov for ytterligere akutt plasser

Situasjonen er prekær i hele mottakssystemet. Vi har også opplevd et betydelig antall ankomster over Storskog grensestasjon i Øst-Finnmark.

Som vi skrev i brev av 5. september har UDI vært nødt til å sette i gang strakstiltak for å sikre innkvartering av asylsøkere i transittfasen. Dette har medført opprettelse av en rekke akutte innkvarteringsplasser både på Østlandet og i Nord-Norge. Per 22.10. har UDI ca 6500 personer i transittsystemet totalt. Av disse er det om lag 4600 personer på akuttinnkvarteringsstedene.

Det er utfordrende å håndtere de økte ankomstene, men UDI er forpliktet til å skaffe husly til alle asylsøkere. Når UDI oppretter akuttinnkvartering i en kommune, tar vi kontakt med den politiske ledelsen i kommunen så fort vi får et tilbud fra en driftsoperatør vi ser det er muligheter for å gå videre med. Driftsoperatøren trenger nødvendige brukstillatelser, men ingen politisk godkjenning, for å opprette en akuttinnkvartering. Det vil si at akutt plassene kommer fort opp å stå og det kan være liten tid til involvering av kommunene. I noen tilfeller kan behovet for nye plasser oppstå raskt og vi ber om forståelse for at kommunekontakten i disse tilfeller kan komme noe tett på oppstart.

UDI møter fortsatt stor velvilje og mye engasjement når vi henvender oss, og setter stor pris på det. For at akuttinnkvarteringene skal fungere best mulig for alle parter, er UDI avhengige av god dialog med kommunene. Vi er klar over at det kan være utfordrende for små og store steder, men mener dette kan løses gjennom et godt samarbeid mellom UDI, lokalsamfunnet og akuttinnkvarteringsstedet. På grunn av et fortsatt stort behov for etablering av akuttinnkvartering henstiller vi til alle kommuner om rask saksbehandling av lokale søknader om bruksendring slik at lokalitetene kan tas i bruk så raskt som mulig.

De akuttinnkvarteringsstedene som er opprettet og de nye som vil bli opprettet, er underlagt det regionkontor som det geografisk tilhører. Alle UDIs regionkontor vil derfor følge opp stedene i egen region med blant annet informasjon og veiledning. Oversikter over hvilke akuttinnkvarteringssteder som hører under hvilket regionkontor finnes til en hver tid på www.udi.no/asylsituasjonen/.

Hittil har vi opprettet akutt plasser rundt på Østlandet og i Nord Norge. Sett hen til de store, og fortsatt økende, asylkomstene er det etter UDIs vurdering fremdeles behov for å anskaffe ytterligere akutt plasser. Derfor vil nå alle UDIs regionkontorer gjøre innkjøp av slike akutt plasser. Det betyr at det vil komme akuttinnkvarteringssteder over hele landet.

Vi ønsker med dette brevet å informere kommunene, slik at alle er forberedt på at det kan komme akuttinnkvartering i deres kommune.

Botid

Som følge av de høye ankomstene er hele mottaksapparatet svært presset. Slik situasjonen er i dag er vi dessverre nødt til også å innkvartere familier med barn på akuttstedene. Da vi etablerte akuttinnkvarteringene hadde vi som mål at asylsøkerne skulle bo svært kort tid på disse stedene. Vi har dessverre ikke klart å opprettholde en optimal gjennomstrømning fra akutt plasser til ordinære mottak, slik vi ønsket. Dette har medført at de fleste asylsøkerne på akutt plassene har bodd der lengre enn planlagt. Per i dag er botiden på akuttinnkvarteringene fra noen dager til flere uker. Dette er utfordrende først og fremst for asylsøkerne selv, men også for leverandører, vertskommuner og lokalsamfunnet.

UDI jobber kontinuerlig med å korte ned tiden asylsøkere bor på akutt plassene. Det er flere årsaker til at botiden her har blitt lang. Hovedårsaken til forlenget oppholdstid på akuttinnkvarteringsstedene er knyttet til manglende kapasitet på de ordinære mottakene rundt i landet. En annen årsak er at alle asylsøkere skal gjennomgå lovpålagt tuberkuloseundersøkelse, og kapasiteten for å få gjennomført dette har vært for lav. UDI har jobbet sammen med helsemyndighetene og økt kapasiteten slik at det kan foretas nødvendige røntgenundersøkelser så snart som mulig etter ankomst.

Hvor lang oppholdstiden vil bli for asylsøkerne som allerede er på det enkelte sted er vanskelig å estimere, da dette blant annet vil bero på hvor raskt UDI greier å anskaffe plasser i det ordinære mottakssystemet. Vi jobber med å etablere flere asylmottak rundt om i landet slik at personer på akutt plassene kan flyttes ut i ordinære mottak.

Kommunenes ansvar i forbindelse med akuttinnkvarteringsstedene

Formelt sett vil kommunen ha forpliktelser overfor asylsøkerne som er plassert i midlertidige mottaksplasser, dersom det skulle oppstå hendelser som brann, behov for akutt legehjelp, behov for inngripen av barnevern og lignende.

Da oppholdstiden for beboere i akuttinnkvarteringer skal være kort, vil kommunene ikke ha forpliktelser i forbindelse med skoletilbud knyttet til disse

plassene¹. UDI antar videre at akutt plassene ikke vil føre til stor økning i utgifter til lokalt barnevern.

UDI har likevel bestemt å utbetale vertskommunetilskudd til de kommunene som får akuttinnkvartering av asylsøkere. Tilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter blant annet knyttet til helse, barnevern og tolk.

Når akuttinnkvarteringsstedene avvikles og avtalen med leverandørene avsluttes vil beboerne flyttes til et annet sted. Da avsluttes vertskommunenes ansvar for beboerne, med mindre stedet blir omgjort til ordinært mottak. Kommunene vil bli informert hvis en akuttinnkvartering blir avviklet eller gjort om til ordinært mottak.

Hvis akuttinnkvarteringen blir gjort om til ordinær drift vil det innebære krav til driftsoperatør i tråd med retningslinjer for mottak, herunder blant annet krav til informasjon og bemanning.

Vennlig hilsen

Christine Wilberg
Avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.

Vedlegg:

- 1) Oversikt over de akutt plassene vi har inngått avtale med og hvilke kommuner de ligger i
- 2) Oppdatert informasjon om helsetjenester til vertskommuner for akuttinnkvarteringssteder

¹ I henhold til opplæringslova § 2-1 andre ledd har barn og unge som skal være her i mer enn tre måneder rett og plikt til grunnskoleopplæring.

Det står blant annet at: «Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretaast gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarende opplæring.

Retten til grunnskoleopplæring gjeld når det er sannsynleg at barnet skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Plikta til grunnskoleopplæring byrjar når opphaldet har vart i tre månader. Departementet kan i særlege tilfelle frita elevane frå denne plikta.»